

Istorie

Programă pentru examenul de definitivare în învățământ și
pentru obținerea gradelor didactice

Notă de prezentare

Prezenta programă pentru examenele de definitivare în învățământ și pentru obținerea gradelor didactice¹ constituie un răspuns la noul context al formării pentru profesia didactică, dar și la schimbările recente din curriculum-ul școlar, mai ales pe segmentul învățământului liceal.

Pregătirea profesorilor pentru susținerea examenelor de definitivare în învățământ și pentru obținerea gradelor didactice ar trebui să ofere profesorilor de istorie ocazii pentru:

- a-și actualiza cunoștințele din domeniul istoriei și al didacticii specialității;
- a reflecta asupra stilului didactic identificând exemple relevante din propria activitate;
- a reflecta asupra rolului istoriei și al obiectelor de studiu din aria curriculară “Om și societate” în sistemul educațional, sugerând moduri în care pot fi aduse în curriculum probleme ale societății contemporane;
- a reflecta critic asupra finalităților istoriei ca obiect de studiu;
- a demonstra competențe în câteva domenii ale profesiei: *proiectarea și realizarea unităților și a secvențelor didactice, motivarea elevilor și realizarea unui management efektiv al clasei, selectarea și folosirea resurselor didactice, abordarea nevoilor individuale în clasă, evaluarea elevilor: inițială, progresul, performanța;*
- a demonstra competențe legate de domeniul istoriei: *utilizarea adecvată a conceptelor, a metodologiei specifice și selectarea critică a informației*.

Programa include competențe generale, valori și atitudini, competențe specifice și conținuturi și propune o bibliografie minimală pentru fiecare dintre problemele abordate.

Domenii de competență

1. Competențe în domeniul de specialitate (istorie și domeniile conexe)

1.1. Documentare în domeniul istoriei și al științelor socio-umane

- identificarea surselor istorice specifice temei predate;
- alcătuirea unei bibliografii tematice;
- identificarea siturilor, a muzeelor, monumentelor istorice, arhivelor semnificative pentru regiunea unde își desfășoară activitatea.

1.2. Utilizarea metodologiei cercetării istorice

- definirea și comentarea conceptelor și a categoriilor utilizate în științele sociale conexe;
- utilizarea metodei comparative în analiza unor situații și fenomene istorice;
- analiza critică a surselor istorice.

1.3. Redactarea lucrărilor științifice

- identificarea problemelor-cheie în analiza unui fenomen istoric;
- raportarea critică la literatura de specialitate referitoare la subiectul studiat;
- selecția faptelor relevante și includerea lor într-o analiză coerentă;
- formularea interogațiilor în raport cu sursele și cu obiectivele cercetării;
- formularea concluziilor.

¹ În elaborarea prezentei programe au fost încorporate propuneri, puncte de vedere, proiecte de programe remise MECT de către Facultățile de Istorie ale Universităților din București, Iași, Craiova, Alba Iulia, care au răspuns solicitării Direcției Generale Management Învățământ Preuniversitar. Colectivul de elaborare a acestor programe a fost coordonat de Prof. univ. dr. Lucaks Antal, lect.dr. Laura Căpiță și prof.drd. Doru Dumitrescu.

2. Competențe didactice generale:

- 2.1. Analizarea programelor școlare de istorie în vederea aplicării personalizate a acestora în procesul didactic.
- 2.2. Aplicarea adecvată a unor strategii și metode specifice disciplinei care să reflecte o abordare centrată pe elev, pe formarea complexă a personalității acestuia.
- 2.3. Aplicarea unor instrumente și metode de evaluare diverse pentru evaluarea competențelor specifice disciplinei istorie.

Valori și atitudini:

- Manifestarea preocupării pentru perfecționarea continuă în domeniul didacticii disciplinei.
- Deschidere către experimentarea unor metode noi de predare – învățare - evaluare.
- Adaptarea întregii activități didactice la nevoile și interesele elevilor.

Programa de specialitate

Definitivat: Conținuturi și referințe bibliografice

1.1. ISTORIA ROMÂNIEI

Preistorie și Antichitate

- **Preistoria în spațiul românesc** - trăsături definitorii, culturi neolitice, epoca bronzului, procesul de indeuopenizare.
- **Geții și dacii** - structuri economice și social-politice.
- **Dacia în epoca romană** - romanizarea spațiului daco - moesic, romanitate și creștinism, administrația română în provincia Dacia.
- **Etnogeneza** - apariția popoarelor romanice și a limbilor romanice pe plan european, cazul românesc; originile și continuitatea românilor din perspectiva istoriografiei românești.

Bibliografie:

Bârzu, Ligia, Stelian Brezeanu, **Originea și continuitatea românilor. Arheologie și tradiție arheologică.** București, 1991.

Brătianu, Gheorghe I., **O enigmă și un miracol: poporul român,** București, 1988.

Fischer-Galați, Ștephan, Dinu C. Giurescu Ioan-Aurel Pop (coordonatori), **O istorie a românilor. Studii critice,** Cluj-Napoca, 1991.

Petolescu, Constantin C., **Scurtă istorie a Daciei romane,** București, 1995.

Academia Română - *Istoria Românilor*, vol. I, București, 2001

Evul mediu

- **Geneza și organizarea statelor medievale românești:** structuri politice în secolele IX-XIII; constituirea statelor medievale; instituțiile statului medieval - Domnia, Biserica, organizarea militară, Adunările de stări.
- **Țările Române în context internațional (secolele XIV-XVI):** voievozii români în cruciada târzie
- **Cultură și spiritualitate în Țările Române (sec. XVI-XVII):** Reforma religioasă și Ortodoxia; Renașterea și Umanismul.

Bibliografie:

Bărbulescu, Mihai, Dennis Deletant, Keith Hitchins, Șerban Papacostea, Pompiliu Teodor, **Istoria României**, București, 1998.

Brătianu, Gheorghe I., **Tradiția istorică despre întemeierea statelor românești**, București, 1980.

Cernovodeanu Paul, **În vâltoarea primejdiilor. Politica externă și diplomația promovată de Constantin Brâncoveanu**, București, 1997

Constantiniu Florin, **Constantin Brâncoveanu**, București 1989

Felezeu, Călin, **Statutul Principatului Transilvaniei în raporturile cu Poarta Otomană, 1541-1688**. Cluj-Napoca, 1996.

Gorovei S. Ștefan , Maria Magdalena Szekely, **Princeps Omni Laudae. O istorie a lui Ștefan cel Mare**, Sfânta Mănăstire Putna, 2005

Maxim, Mihai, **Țările Române și Înalta Poartă**, București, 1994.

Papacostea, Șerban, **Românii în secolul al XIII-lea. Între cruciată și imperiul mongol**. București, 1993.

Pop. Aurel-Ioan, **Românii și maghiarii în secolele X-XIII**, București, 1997.

Stoicescu Nicolae, **Matei Basarab**, București, 1988

Zahariuc Petronel, **Țara Moldovei în vremea lui Gheorghe Ștefan(1653-1658)**, Iași, 2003

Academia Română - *Istoria Românilor*, Vol. 2, București, 2001

Epoca modernă

- **Țările Române în secolul al XVIII-lea și în prima jumătate a secolului al XIX-lea:** Problema Orientală; transformări economice și social-politice; reformismul - fanarioții și iosefinismul; Iluminismul; Regulamentele Organice și reformele domnilor regulamentari.
- **Constituirea României moderne:** Revoluția română de la 1848; constituirea și organizarea statului național (problema românească - și Europa 1848-1858; Unirea din 1859; reformele lui Al. I. Cuza; Constituția din 1866; cucerirea Independenței de Stat).

- **Stat, societate și cultură în România modernă (1866-1914):** Monarhia; Parlamentul; formarea și evoluția partidelor politice; activitatea guvernamentală; românii din afara granițelor (Transilvania, Banat, Peninsula Balcanică, Dobrogea, Basarabia, Bucovina); situația internațională și politica externă a României la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea; curente de idei privind formarea civilizației române moderne; viața economică și transformările sociale (geneza și evoluția grupurilor burgheze, țărănimea, clasa muncitoare), formarea elitelor politice moderne; instituțiile de cultură; cultura și viața cotidiană.

Bibliografie:

- Bulei, Ioan, **Conservatori și conservatorism în România**, București, 2002.
- Focșeneanu, Eleodor, **Istoria constituțională a României (1859-1991)**, București, 1997.
- Gyemant, Ladislau, **Mișcarea națională a românilor din Transilvania, 1790-1848**, București, 1986.
- Mitu, Sorin, **Geneza identității naționale la românii ardeleni**, București, 1997.
- Platon, Gheorghe, Alexandru-Florin, Platon, **Boierimea din Moldova. Secolul al XVIII-lea prima jumătate a secolului al XIX-lea**, București, 1997.
- Platon, Gheorghe, **Istoria modernă a Românilor**, București, 1985.
- Prodan, David, **Supples Libellus Valachorum**, București, 1984.
- Rădulescu, Mihai, Sorin, **Elita liberală**, București, 1999.
- Teodor, Pompiliu, **Interferențe iluministe europene**, Cluj-Napoca, 1984.

Epoca contemporană

- **Unirea din 1918:** etapele Unirii; recunoașterea internațională a Unirii.
- **România interbelică:** integrarea provinciilor românești; Constituția din 1923; sistemul politic (Parlamentul, Monarhia, partidele, guvernele); statutul minorităților;
- **România în timpul celui de-al Doilea Război Mondial:** de la regimul democratic la regimul autoritar și de dictatură; participarea la războiul antisovietic; răsturnarea regimului Antonescu; participarea României la război alături de Națiunile Unite.
- **România sub regimul comunist:** impunerea modelului sovietic (1945-1958); "naționalizarea" comunismului și destinderea internă (1959-1970); regimul Ceaușescu, viața intelectuală, ideologie și politici culturale.
- **Transformări politice, economice și sociale în România după 1989.**

Bibliografie:

- Bărbulescu, Mihai, Dennis, Deletant, Keith Hitchins, Șerban Papacostea, Pompiliu, Teodor, **Istoria României**, București, 1998.
- Baciu, Nicolae, **Agonia României, 1944-1947**, București, 1991.
- Boia, Lucian, **Istorie și mit în conștiința românească**, București, 1997.
- Constantiniu, Florin, **O istorie sinceră a poporului român**, București, 1997.
- Deletant, Dennis, **România sub regimul comunist**, București, 1997.
- Fischer-Galați, Stephen, **România în secolul XX**, Iași, 1999.
- Fischer-Galați, Stephen, Dinu, C. Giurescu, Ioan-Aurel Pop (coordonatori), **O istorie a românilor. Studii critice**, Cluj-Napoca, 1991.
- Focșeneanu, Eleodor, **Istoria constituțională a României (1859-1991)**, București, 1997.
- Giurescu, Dinu, **România în al doilea război mondial**, București, 1999.
- Hitchins, Keith, **România 1866-1947**, București, 1998.
- Kirițescu, Constantin, **Istoria războiului pentru întregirea României 1916-1919**, București, 1989.
- Ornea, Zigu, **Anii treizeci. Extrema dreaptă românească**. București, 1995.
- Scurtu, Ioan, Gheorghe Buzatu, **Istoria românilor în secolul XX**, București, 1999.

1.2. ISTORIE UNIVERSALA

Preistorie și antichitate

- **Civilizații ale orientului antic:** structuri politice; cultura în Orientul antic (Egiptul, lumea mesopotamiană, India, China)
- **Modele de organizare politică în Grecia antică:** constituirea polisului grec; statul spartan; tirania; democrația ateniană; Atena în epoca lui Pericle; imperiul maritim atenian.
- **Alexandru cel Mare și regalitatea elenistică**
- **Culturile greacă și elenistică:** educația, științele și filosofia, religia și artele.
- **Statul roman:** republica; principatul; imperiul.

Bibliografie:

- Aries, Philippe, Georges Duby (coordonatori): **Istoria vieții private**, vol. 1-2, **De la Imperiul Roman la anul o mie**, București, 1994.
- Bloch, R., Cousin, J., **Roma și destinul ei**, vol. 1-2, București, 1988.
- Chamoux, Fr., **Civilizația greacă**, vol. 1-2, București, 1985
- Chamoux, Fr., **Civilizația elenistică**, vol. 1-2, București, 1985.

Sabatino Moscati, **Marile imperii ale Orientului**, București, 1972

Ivan Kamenarovic, **China clasică**, București, 2006

Petre, Z., **Civilizația greacă și originile democrației. Premise istorice (I)**, București, 1993.

Suceveanu, A., **Alexandru cel Mare**, București, 1996.

Evul mediu

- **Geneza evului mediu:** originile creștinismului și organizarea bisericii; marile migrații și regatele barbare; formarea relațiilor de dependență.
- **Occidentul și Orientul:** două modele diferite de evoluție politică și social-economică (secolele al V-lea - al VII-lea); Bizanțul - modelul imperial și cultural bizantin; Muhammad și geneza Islamului; califul arab; Imperiul carolingian.
- **Avântul Occidentului medieval (secolele al X-lea - al XIV-lea):** structuri economico-sociale și instituționale (proprietatea și structura socială feudală - "oratores", "bellatores", "laboratores", vasalitatea și feudul; monarhia și procesul de centralizare teritorială, instituțională și politică); orașul medieval european.
- **Ipostaze ale universalismului medieval:** Papalitatea și Imperiul; Cruciadele.
- **Mentalități și viață cotidiană în evul mediu** (perceperea Universului, a timpului și spațiului, atitudinea față de muncă, imaginarul și simbolurile, familia și condiția elementului feminin).
- **Geneza capitalismului și tranziția spre modernitate:** Marile descoperiri geografice; Renașterea; Reforma.

Bibliografie:

Aries, Philippe, Georges Duby (coordonatori): **Istoria vieții private**, vol. 1-2, **De la Imperiul Roman la anul o mie**, București, 1994.

Bernstein, Serge, Pierre Milza, **Istoria Europei**, vol. 2, Iași, 1998.

Braudel, F., **Jocurile schimbului**, vol. 1-2, București, 1985.

Braudel, F., **Structurile cotidianului: posibilul și imposibilul**, vol. 1-2, București, 1984.

Braudel, F., **Timpul lumii**, vol. 1-2, București, 1989.

Delumeau, J., **Civilizația Renașterii**, vol. 1-2, București, 1995.

Duby, G., **Cele trei ordine sau imaginarul feudalismului**, București, 1998.

Duby, G., **Vremea catedralelor**, București, 1998.

LeGoff, J., **Imaginarul medieval**, București, 1991.

LeGoff, J., (coordonator), **Omul medieval**, Iași, 1999.

LeGoff, J., **Civilizația medievală**, București.

Lung Ecaterina, **Istoricii și politica la începuturile evului mediu european**, Editura Universității din București, 2001

Miquel, A., **Islamul și civilizația sa**, vol. 1-2, București, 1996.

Musset Lucien, **Invaziile**, vol 1-2, București, 2002

Platon Alexandru-Florin, Laurențiu Rădvan, **De la cetatea lui Dumnezeu la edictul din Nantes. Izvoare de istorie medievală** (sec.V-XVI), Iași 2005

Riché Pierre, **Europa barbară din 476 până în 774**, București, 2003

Epoca modernă

- Geneza lumii moderne: monarhiile absolutiste; modelul politic britanic și nașterea democrației americane; civilizația europeană
- Europa în perioada 1789-1849: revoluția franceză, nașterea ideologiilor moderne, revoluțiile din Europa;
- stat, națiune și cultură în epoca modernă: formarea statelor naționale europene, caracteristici ale culturii moderne;
- Europa și lumea la cumpăna secolelor: relațiile internaționale, Primul război mondial

Bibliografie

Chaunu, P., **Civilizația Europei în secolul luminilor**, București, 1986

Bernstein, S., Milza, P., **Istoria Europei**, vol 3-4, Iași, 1998-1999

Aries, Ph., Duby, G., (coord.), **Istoria vieții private**, vol 7-8, București, 1995-1996

Manent, P., **Istoria intelectuală a liberalismului**, București, 1992

Murgescu, B., **Istoria lumii în texte**, București, 1999

Oppenheim, W., **Europa și despoții luminați**, București, 1998

Epoca contemporană

- Democrație și totalitarism în perioada interbelică
- Al doilea război mondial și organizarea lumii postbelice
- Evoluția lumii postbelice

Bibliografie

Arendt, H., **Originile totalitarismului**, București, 1991

Bold.,E., **Diplomația de conferințe. Din istoria relațiilor internaționale între anii 1919-1933**, Iași, 1991

Courtois, S.T. (coord.), **Cartea neagră a comunismului**, București, 1998

Fountaine, A., **Istoria războiului rece**, vol 1-4, București, 1992

Soulet, Jean-Francois, **Istoria comparată a statelor comuniste din 1945 până în zilele noastre**, Iași, 1998

Gradul II: Conținuturi și referințe bibliografice

ISTORIA ROMÂNIEI

Preistorie și Antichitate

I. Evoluții politice

- Structuri politice la daci și geți. Relațiile dacilor și geților cu lumea greacă și romană
- Dacia romană
- Regiunile nord-dunărene și lumea romano-bizantină în sec. IV-VII

II. Istoria civilizației

- Evoluția modurilor de viață în preistorie pe teritoriul României: neolitizarea; civilizația bronzului.
- Religia la geți și daci
- Etnogeneza românească și moștenirea antichității

III. Surse istorice fundamentale

- Herodot, *Istoriei*, IV
- Cassius Dio, *Istoria romană*, LXVII-LXVIII, LXXI

Bibliografie

1. C-tin. Petolescu, *Scurtă istorie a Daciei romane*, București, 1995
2. Academia Română - *Istoria Românilor*, vol I, cap. II, III, IV, V, VIII, București, 2001
3. Gh. Brătianu, *O enigmă și un miracol: poporul român*, București, 1988
4. B. Murgescu (coord), *Istoria lumii în texte*, București, 1999

Evul mediu

I. Evoluții politice

- Formarea statelor medievale: Țara Românească, Moldova, Transilvania
- Politica internă și externă a voievozilor români în sec. XIV-XVII
- Epoca fanariotă: reformismul fanariot; statutul internațional al Țărilor române în sec. XVIII și la începutul sec. XIX.

II. Istoria civilizației

- Moștenirea bizantină și cultura medievală în Țările române
- Renașterea și umanismul în Țările române
- Arhitectura civilă și religioasă în Țările române (sec. XIII-XVIII)
- Transilvania ca spațiu de interferențe culturale.

III. Surse istorice fundamentale

- Miron Costin, *De neamul moldovenilor*
- Dimitrie Cantemir, *Descrierea Moldovei*
- *Approbatæ Constitutiones* – 1653 (B. Murgescu, *Istoria României în texte*, p. 98-99)

Bibliografie

1. B. Murgescu, *Istoria României în texte*, București, 2001
2. Academia Română - *Istoria Românilor*, Vol. 2, București, 2001
3. Ș. Papacostea et al., *Istoria României*, București, 1998

4. Florin. Constantiniu, *O istorie sinceră a poporului român*, București, 1997
5. Răzvan Tedorescu, *Civilizația românilor între medieval și modern*, București, 1987
6. Ștefan, Gorovei S. *Maria Magdalena Szekely, Princeps Omni Laudae. O istorie a lui Ștefan cel Mare*, Sfânta Mănăstire Putna, 2005
7. Nicolae Stoicescu, *Matei Basarab*, București, 1988
8. Petronel Zahariuc, *Țara Moldovei în vremea lui Gheorghe Ștefan(1653-1658)*, Iași, 2003
Academia Română - *Istoria Românilor*, Vol. 2, București, 2001
9. Paul Cernovodeanu, *În vâltoarea primejdiilor. Politica externă și diplomația promovată de Constantin Brâncoveanu*, București, 1997
10. Florin Constantiniu, *Constantin Brâncoveanu*, București 1989
11. Laurențiu Rădvan, *Orașele din Țara Românească până la sfârșitul secolului al XVI-lea*, Iași, 2004

Epoca modernă

I. Evoluții politice

- Evoluția statutului Țărilor române în prima jumătate a sec. al XIX-lea
- Relațiile internaționale României la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea; factori de decizie, mecanisme de participare. Războiul de independență și războaiele balcanice în context european

II. Istoria civilizației

- Iluminismul și romantismul în lumea românească: contribuțiile Școlii Ardelene, literatura și viața culturală în prima jumătate a secolului al XIX-lea în Țările Române.
- Curente de gândire în cultura română în a doua jumătate a sec. XIX și la începutul sec. XX

III. Surse istorice fundamentale

- *Supplex Libellus Valachorum* (1791)
- Constituția din 1866
- Titu Maiorescu, *În contra direcției de azi în cultura română*

Bibliografie

1. Ș. Papacostea et. al. *Istoria României*, București, 1998
2. L. Boia, *Istorie și mit în conștiința românească*, București, 1997
3. Gh. Platon, *Istoria modernă a României*, București, 1985
4. I. Bulei, *Sistemul politic al României moderne. Partidul conservator*, București, 1997
5. Liviu Maior, *1848-1849. Români și unguri în revoluție*, București, 1998
6. George Călinescu, *Istoria literaturii române*, București, 2002

Istoria contemporană

I. Evoluții politice

- Formarea statului național român. Recunoașterea internațională
- Viața politică și regimurile politice între 1918-1989

- România în relațiile internaționale: 1914-1989
- România după 1989: evoluții politice interne și politica externă.

II. Istoria civilizației

- Curente de gândire și curente artistice în perioada interbelică
- Societate și viață cotidiană în România comunistă
- Cultură și dominație ideologică în România comunistă

III. Surse istorice fundamentale

- Constituția din 1923
- Mihail Sebastian, *Jurnal*, București, 1994
- Marin Preda, *Cel mai iubit dintre pământeni*

Bibliografie

1. Ș. Papacostea et. alt., *Istoria României*, București, 1998
2. D. Deletant, *România sub regimul comunist*, București, 1997
3. Fl. Constantiniu, *O istorie sinceră a poporului român*, București, 1997
4. K. Hitchins, *România 1866-1947*, București, 1998

ISTORIE UNIVERSALĂ

Preistorie și Antichitate

I. Evoluții politice

- Structuri sociale și de putere în preistorie
- Formarea statului în Orientul antic: statul în Mesopotamia; Egiptul faraonic; China antică; statele siro-feniciene; Israelul.
- Polisul grec: formare și evoluție în epoca arhaică și clasică. Marea colonizare greacă.
- Etapele statului roman: Republica; Principatul; Imperiul târziu. Expansiunea romană.

II. Istoria civilizației

- Viața spirituală și forme de manifestare artistică în preistorie.
- Scrierea în societățile orientale antice. Principale opere literare în Mesopotamia, Egipt, India, China și Canaan.
- Arta, educația și filozofia în Grecia clasică și în lumea elenistică.
- Istoriografia și literatura romană.
- Apariția, sursele și difuzarea creștinismului

III. Surse istorice fundamentale

- Codul lui Hammurapi (Al. Negoită, *Gândirea siro-babiloniană în texte*, Ed. Științifică, 1975).
- Tucide, *Războiul peloponesiac*, Cărțile I-II.
- Ammianus Marcelinus, *Istoria Romană*, Cartea a XXII-a

Bibliografie

1. Ligia Bârz, *Paradisul pierdut*, București, 1993
2. Sabatino Moscati, *Mari Imperii ale Orientului*, București, 1982
3. Jacques Gernet, *Lumea chineză*, vol. I, București, 1983.
4. Pierre Leveque, *Aventura greacă*, București, 1987

5. R. Bloch, J. Cousin, *Roma și destinul ei*, București, 1985.

Evul mediu

I. Evoluții politice

- Evoluția politică a Imperiului Bizantin (sec. V-XV)
- Evoluția politică a Occidentului în sec. V-XVI: formarea noilor state, ideea imperială, centralizarea statală.
- Imperiul Otoman și Europa

II. Istoria civilizației

- Civilizația arabă între Asia și Europa
- Literatura și artele în evul mediu. Principalele opere și stiluri artistice și arhitectonice.
- Structura societății și familia în Evul mediu occidental
- Orașul medieval
- Cultura Renașterii

III. Surse istorice fundamentale

- Tezele supremației papale – Grigore al VII-lea, *Dictatus Papae* (B. Murgescu, *Istoria lumii în texte*, București, 1999, p. 107)
- Niccolo Machiavelli, *Principele* (București, 1994)

Bibliografia

1. S. Bernstein, P. Milza, *Istoria Europei*, vol. II, Iași, 1998-1999
2. A. Miquel, *Islamul și civilizația sa*, București, 1994
3. Jacques LeGoff, *Civilizația medievală*, București
4. Jean Delumeau, *Civilizația Renașterii*, București, 1998.
5. Lucien Musset, *Invaziile*, vol 1-2, București, 2002
6. Alexandru-Florin Platon, Laurențiu Rădvan, *De la cetatea lui Dumnezeu la edictul din Nantes. Izvoare de istorie medievală* (sec.V-XVI), Iași 2005
7. Pierre, Riché *Europa barbară din 476 până în 774*, București, 2003
8. Alexandro Barbero, *Carol cel Mare un părinte ale Europei*, București, 2005
9. Alexandru-Florin Platon, *Societate și mentalități în Europa medievală. O introducere în antropologia istorică*

Epoca modernă

I. Evoluții politice

- Absolutismul monarhic
- Revoluțiile moderne: revoluția engleză; Războiul de Independență al Coloniilor americane; Revoluția Franceză; Revoluțiile de la 1848.
- Expansiunea europeană în lume în secolele XVII-XIX
- Ideea națională și formarea statelor-națiune în sec. al XIX-lea.
- Relațiile internaționale în sec. XIX și la începutul sec. al XX-lea.

II. Istoria civilizației

- Iluminismul: concepții, reprezentanți, influență politică, socială și culturală.
- Evoluția științelor și raționalismul
- Revoluția industrială
- Evoluția stilurilor de viață în secolele XVII-XIX: mediul rural, orașele, influența Occidentului asupra Orientului, influența Orientului asupra Occidentului.

III. Surse istorice fundamentale

- Constituția americană

- Declarația drepturilor omului și cetățeanului
- Actul de constituire a Sfintei Alianțe (B. Murgescu, *Istoria lumii în texte*, București, 1999, p. 201)

Bibliografie

1. P. Chaunu, *Civilizația Europei în secolul luminilor*, București, 1986
2. S. Bernstein, P. Milza, *Istoria Europei*, vol 3-4, Iași, 1998-1999
3. Ph. Aries, G. Duby (coord.), *Istoria vieții private*, vol 7-8, București, 1995-1996
4. B. Murgescu, *Istoria lumii în texte*, București, 1999

Istoria Contemporană

I. Evoluții politice

- Război și pace în sec. XX: cele două războaie mondiale, tratatele de pace, relațiile internaționale și războiul rece, războaiele locale după 1945.
- Democrație și dictatură în sec. XX: regimuri democratice în epoca interbelică, evoluția democrațiilor occidentale în epoca postbelică; regimurile fasciste; regimurile comuniste interbelice și postbelice; ideologia și practicile politice ale regimurilor totalitare în sec. XX.
- Problemele globale în a doua jumătate a secolului XX: criza ecologică, criza resurselor, problema terorismului politic.

II. Istoria civilizației

- Curente literare și artistice în secolul XX
- Revoluția științelor și a tehnologiilor și efectele sale sociale
- Societatea informațională în sec. XX: educația, comunicațiile și mass-media.

III. Surse istorice fundamentale

- Carta O.N.U.
- Tratatul de la Roma (1956)
- Tratatul de la Maastricht

Bibliografia

1. Hannah Arendt, *Originile totalitarismului*, București, 1998
2. Ph. Aries, G. Duby (coord.), *Istoria vieții private*, vol 9-10, București, 1995-1996
3. A. Taylor, *Originile celui de al doilea război mondial*, Iași, 1999
4. A. Fontaine, *Istoria războiului rece*, București, 1992-1994
5. B. Murgescu, *Istoria lumii în texte*, București, 1999

Programa pentru Didactica istoriei

Definitivat

<i>Competențe generale</i>	<i>Competențe specifice</i>	<i>Conținuturi</i>
1. Analizarea programelor școlare de istorie în vederea aplicării personalizate a acestora în procesul didactic.	Identificarea diferitelor perspective asupra istoriei ca disciplină școlară Identificarea structurii programelor de istorie pentru orientarea activității profesorului	• Locul istoriei în curriculum-ul național: <i>poziția în planurile cadru de învățământ, repere în elaborarea programelor, contribuția istoriei la profilul de formare al elevilor..</i> • Structura programelor: <i>notă de prezentare, obiective-cadru (gimnaziu)/competențe generale (liceu), obiective de referință și sugestii pentru activitățile de învățare (gimnaziu)/ competențe specifice și conținuturi asociate (liceu); recomandări privind conținuturile fiecărui domeniu specific disciplinei (comunicare, limbă, literatură), sugestii metodologice (liceu); standarde curriculare.</i> • Elemente obligatorii și elemente facultative ale programei școlare
	Integrarea logică a elementele componente ale programei școlare în documentele de proiectare Proiectarea de activități care permit identificarea perspectivelor multiple asupra evenimentelor istorice și abordarea problemelor controversate și sensibile Proiectarea de activități care dezvoltă valori și atitudini specifice unei societăți democratice	• Rolul fiecărei componente a programei pentru orientarea activității profesorului; • Proiectarea activității didactice: <i>documentele de proiectare – planificarea calendaristică, proiectul unității de învățare, proiectul de lecție, locul surselor istorice în proiectare, abordarea problemelor controversate și sensibile.</i>
2. Aplicarea adecvată a unor strategii și metode specifice disciplinei care să reflecte o abordare centrată pe elev și pe formarea complexă a personalității acestuia	Identificarea unor modalități diverse de construire a activităților didactice în concordanță cu obiectivele / competențele, valorile și atitudinile prevăzute în programe Construirea unor activități de învățare specifice domeniilor disciplinei	• Metode centrate pe studiul surselor • Metode bazate pe comunicarea orală, scrisă și vizuală • Metode, tehnici și procedee care antrenează învățarea activă, diferențierea învățării și învățarea prin cooperare • Integrarea manualului școlar în activitatea de predare –învățare - evaluare • Noile tehnologii de informație și comunicare • “Istoriile din afara școlii”: (familia, comunitatea, călătoria și contactul cu “celălalt”, muzeul, filmul (documentar și artistic), mass - media

3. Aplicarea unor instrumente și metode de evaluare diverse pentru evaluarea competențelor specifice istoriei	Identificarea modalităților de aplicare a unor instrumente și metode de evaluare adecvate disciplinei	Metode tradiționale și metode alternative de evaluare (probe orale, probe scrise, probe practice; observare sistematică a comportamentului elevilor, referat, proiect, investigație, portofoliu, autoevaluare).
	Construirea unor instrumente de evaluare, pornind de la cadrul de referință existent	- Tipologia itemilor: itemi obiectivi, itemi semiobiectivi și itemi subiectivi. - Competențe vizate prin diferiți itemi. Limite și avantaje ale diverselor tipuri de itemi. - Principii și modalități de construire a instrumentelor de evaluare la istorie
	Adecvarea activității de evaluare continuă la cerințele examinărilor naționale	

Bibliografie²

- Căpiță Laura, Căpiță Carol, *Tendențe în didactica istoriei*, Editura Paralela 45, Pitești, 2005
- Căpiță, Carol, Căpiță Laura, Stamatescu, Mihai, – *Didactica istoriei*, I (2005) și II (2006), Ministerul Educației și Cercetării, Proiectul pentru Învățământul Rural (Volumele se găsesc în bibliotecile universităților din țară.)
- *Curriculum Național. Programe școlare pentru clasele a V-a – a XII-a.* (site-ul Ministerului Cercetării, Educației și Tineretului, www.edu.ro, secțiunea Preuniversitar, Programe, Aria curriculară Om și societate).
- Dinulescu, Constanțiu, *Didactica istoriei*, Editura Universitaria, Craiova, 2007
- Doicescu, Rozalia (coord.), *Ghid de evaluare la Istorie*, Editura Prognosis, București, 2001
- Felezeu, Călin, *Metodica predării istoriei*, Editura Presa Universitară Clujană, Cluj Napoca, 2003
- *Ghid metodologic pentru aplicarea programelor de istorie. Învățământ primar și gimnazial*, M.E.E., C.N.C., București, Editura Aramis Print, 2002.
- *Ghid metodologic. Aria curriculară Om și societate. Liceu*, M.E.C., C.N.C., București, Editura Aramis Print, 2002
- *Instruirea diferențiată. Aplicații ale teoriei inteligențelor multiple. Ghid pentru formatori și cadre didactice*, MEC/CNPP, București, 2001 (volumul se găsește în bibliotecile CCD-urilor)
- *Învățarea activă. Ghid pentru formatori și cadre didactice*, MEC/CNPP, București, 2001 (volumul se găsește în bibliotecile CCD-urilor)
- Iuțiș, Gheorghe, Pânzariu, Argentina, Iriciuc, Valerica, *Ghid metodic pentru studenți și profesori debutanți*, Editura Universității Al. I. Cuza și Editura Educația 2000, Iași, 2005
- Magister. Revista Asociației Profesorilor de Istorie din România. APIR-Clio
- Manea, Mihai, Palade, Eugen, Sasu, Nicoleta, *Istorie. Predarea istoriei și educația pentru cetățenie democratică: demersuri didactice inovative*, Editura Educația 2000
- Păun, Stefan, *Didactica Istoriei*, Editura Corint, București, 2005
- *Predarea istoriei secolului XX*, MEC, București, 2001
- Stasz, B., Ulrich, L., *Istorie orală - Spunem povești și scriem despre viață. Colecția "Șanse egale"*. Centru Educația 2000+, Editura Corint, București, 2000
- Stradling, R., *Să înțelegem istoria secolului XX*, Editura Sigma, București, 2002
- Studii și Articole de Istorie (SAI), Revista Societății de Științe Istorice din România
- Școala Reflexivă, Revista Asociației Lectura și Scrierea pentru Dezvoltarea Gândirii Critice România

Site-uri web

www.edu.ro/

www.ise.ro

www.coe.ro/

² Bibliografia recomandată pentru definitivat și grade poate fi completată, la nivelul fiecărei universități, cu lucrări apărute în plan local, accesibile candidaților.

Gradul II

<i>Competențe generale</i>	<i>Competențe specifice</i>	<i>Conținuturi</i>
1. Analizarea programelor școlare de istorie în vederea aplicării personalizate a acestora în procesul didactic.	Sesizarea legăturilor inter și transdisciplinare la nivelul obiectelor de studiu din aria curriculară “Om și societate”	• “Istoriile în școală”: domenii de conținut, abordarea cronologică, abordarea tematică, istorie națională și istorie universală, abordarea problemelor sensibile și controversate • Opțiuni recente în domeniul obiectivelor, competențelor, valorilor și atitudinilor • Puncte tari și puncte slabe ale programelor de istorie • Relația programă-manual; manualul ca sursă și resursă în predarea-învățarea istoriei • Relația dintre programele de istorie și programe din aceeași arie curriculară sau din arii diferite.
	Avansarea unor puncte de vedere asupra contribuției istoriei la atingerea obiectivelor specifice învățământului preuniversitar (cunoștințe, deprinderi de bază, competențe, valori și atitudini)	
	Analiza programelor prin raportare la documentele Uniunii Europene și ale Consiliului Europei	• Principii promovate de Consiliul Europei: comunicare interculturală, cetățenie democratică, învățare pe tot parcursul vieții, coeziune socială. • Proiecte europene ce vizează studiul istoriei
2. Aplicarea adecvată a unor strategii și metode specifice disciplinei care să reflecte o abordare centrată pe elev și pe formarea complexă a personalității acestuia.	Analiza aplicării unor metode specifice învățării active în domeniul disciplinei istorie	• Metode și strategii centrate pe studiul surselor • Comunicare și istorie: metode și strategii bazate pe comunicarea orală, scrisă și vizuală • Jocul, investigația și studiul de caz • Metode, tehnici și procedee care antrenează învățarea activă, diferențierea învățării și învățarea prin cooperare • Strategii de învățare la istorie • Noile tehnologii de informare și comunicare • “istoriile din afara școlii”: (familia, comunitatea, călătoria și contactul cu “celălalt”, muzeul, filmul (documentar și artistic), mass-media • Rolul metodelor active în procesul de predare – învățare - evaluare. Exemplificări; limite și avantaje ale metodelor active.

	Proiectarea și analiza unor activități de învățare complexe, care pot conduce la formarea competențelor specifice disciplinei Proiectarea și analiza de activități care asigură diferențierea în învățare a elevilor, valorificarea “învățărilor anterioare” ale elevilor și permit observarea progresului în învățare Valorificarea experiențelor de învățare ale elevilor pentru a facilita înțelegerea noilor cunoștințe și dezvoltarea competențelor specifice obiectului de studiu	• Etape în analiza surselor istorice • Sursele de istorie orală • Modalități de realizare a unor activități complexe de comunicare orală și scrisă: dezbaterile și studiul de caz. • CDS și activitățile extracurriculare la istorie
3. Aplicarea unor instrumente și metode de evaluare diverse pentru evaluarea competențelor specifice disciplinei istorie	Analiza avantajelor și limitelor de aplicare a unor instrumente și metode de evaluare tradiționale și alternative Utilizarea rezultatelor obținute în cadrul evaluării continue pentru eficientizarea activității didactice	• Avantajele și limitele metodelor tradiționale și alternative de evaluare. • Avantajele și limitele unor instrumente de evaluare (chestionare, grile de evaluare a comunicării orale sau scrise, teste de evaluare sumativă etc.). • Relația predare –învățare - evaluare: modelul “evaluării pentru învățare” aplicat la istorie • Folosirea diversificată a formelor, metodelor și instrumentelor de evaluare tradiționale și complementare.
	Analiza unor probe de evaluare prin corelare cu finalitățile unei programe școlare a disciplinei. Elaborarea unor activități de evaluare care încurajează capacitatea de autoevaluare a elevilor	• Structura probelor de evaluare propuse pentru examenele naționale • Rolul itemilor din structura probelor în evaluarea competențelor specifice disciplinei • Competența de autoevaluare

Bibliografie³

- Băluțoiu, Valentin, Copoeru, Lucia, Soare Aurel Constantin, Stănescu Ecaterina, Vitanos, Constantin, *Istoria secolului al XX-lea și educația pentru cetățenie democratică*, Editura Educația 2000, 2006
- Căpiță Laura, Căpiță Carol, *Tendențe în didactica istoriei*, Editura Paralela 45, Pitești, 2005
- Căpiță, Carol, Căpiță Laura, Stamatescu, Mihai, – *Didactica istoriei, I* (2005) și *II* (2006), Ministerul Educației și Cercetării, Proiectul pentru Învățământul Rural (Volumele se găsesc în bibliotecile universităților din țară.)
- Căpiță, Laura, Căpiță, Carol, Stamatescu, Mihai, *Educație non-formală, comunicare și istorie*, Ministerul Educației și Cercetării, Proiectul pentru Învățământul Rural (Volumele se găsesc în bibliotecile universităților din țară., 2007
- Cerkez, Matei, Căpiță, Laura (coord.), *Dezvoltarea competențelor de comunicare în învățământul obligatoriu. Temă de cercetare*, Institutul de Științe ale Educației, București, 2004 (lucrarea este accesibilă pe site-ul (www.ise.ro))
- *Curriculum Național. Programe școlare pentru clasele a V-a – a XII-a.* (site-ul Ministerului Cercetării, Educației și Tineretului, www.edu.ro, secțiunea Preuniversitar, Programe, Aria curriculară Om și societate).
- Dinulescu, Constanțiu, *Didactica istoriei*, Editura Universitaria, Craiova, 2007
- Doicescu, Rozalia (coord.), *Ghid de evaluare la Istorie*, Editura Prognosis, București, 2001
- Felezeu, Călin, *Metodica predării istoriei*, Editura Presa Universitară Clujană, Cluj Napoca, 2003
- *Ghid metodologic pentru aplicarea programelor de istorie. Învățământ primar și gimnazial*, M.E.E., C.N.C., București, Editura Aramis Print, 2002.
- *Ghid metodologic. Aria curriculară Om și societate. Liceu*, M.E.C., C.N.C., București, Editura Aramis Print, 2002
- *Instruirea diferențiată. Aplicații ale teoriei inteligențelor multiple. Ghid pentru formatori și cadre didactice*, MEC/CNPP, București, 2001 (volumul se găsește în bibliotecile CCD-urilor)
- *Învățarea activă. Ghid pentru formatori și cadre didactice*, MEC/CNPP, București, 2001 (volumul se găsește în bibliotecile CCD-urilor)
- Iuțiu, Gheorghe, Pânzariu, Argentina, Iriciuc, Valerica, *Ghid metodic pentru studenți și profesori debutanți*, Editura Universității Al. I. Cuza și Editura Educația 2000, Iași, 2005
- Magister. Revista Asociației Profesorilor de Istorie din România. APIR-Clio
- Manea, Mihai, Palade, Eugen, Sasu, Nicoleta, *Istorie. Predarea istoriei și educația pentru cetățenie democratică: demersuri didactice inovative*, Editura Educația 2000
- Păun, Stefan, *Didactica Istoriei*, Editura Corint, București, 2005
- *Predarea istoriei secolului XX*, MEC, București, 2001
- Sarivan, Ligia, Căpiță Carol, Horga, Irina, Mândruț, Octavian, Teșileanu Angela, – *Didactica ariei curriculare Om și societate*, Ministerul Educației și Cercetării, Proiectul pentru Învățământul Rural, 2005. (Volumul se găsește în bibliotecile universităților din țară.)
- Stamatescu, Mihai, Căpiță, Carol, Căpiță, Laura, *Predarea Istoriei și Educația Civică*, Ministerul Educației și Cercetării, Proiectul pentru Învățământul Rural, 2007. (Volumul se găsește în bibliotecile universităților din țară.)
- Stradling, R., *Să înțelegem istoria secolului XX*, Editura Sigma, București, 2002
- Stradling, *Multiperspectivitatea. Un ghid pentru profesori*, Consiliul Europei, 2002 (textul se găsește, în format electronic, pe site-ul Centrului de documentare al Consiliului Europei la București, www.coe.ro/)
- Stasz, B., Ulrich, L., *Istorie orală- Spunem povești și scriem despre viață. Colecția "Șanse egale"*. Centru Educația 2000+, Editura Corint, București, 2000
- Studii și Articole de Istorie (SAI), Revista Societății de Științe Istorice din România

³ Bibliografia recomandată pentru definitivat și grade poate fi completată, la nivelul fiecărei universități, cu lucrări apărute în plan local, accesibile candidaților.

- Școala Reflexivă, Revista Asociației Lectură și Scriere pentru Dezvoltarea Gândirii Critice din România

Site-uri web

www.edu.ro/

www.ise.ro

www.coe.int/

www.coe.ro/

Gradul didactic I

Pentru colocviul susținut pentru obținerea gradului I, se vor avea în vedere următoarele competențe generale:

1. Valorificarea conținuturilor specifice disciplinei pentru dezvoltarea la elevi a unor capacități și competențe intelectuale și operatorii, a unor atitudini afective, motivaționale, volitive
2. Proiectarea unei varietăți de activități în vederea structurării ocaziilor de învățare care conduc la identificarea și depășirea dificultăților de instruire în domeniul istoriei
3. Dezvoltarea unei viziuni dinamice asupra istoriei ca disciplină strâns legată de societate prin relevanța sa în cotidian și prin rolul său în științele sociale și umane

În ceea ce privește lucrarea pe care trebuie să o elaboreze profesorul, tematica este propusă de fiecare facultate de istorie.